

Si vols citar aquesta pàgina...

Informació sobre *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya).

< <http://lletra.uoc.edu/ca/obra/el-cafe-de-la-granota-jesus-moncada> >

El Cafè de la Granota (1985)

Hèctor Moret

Redactats entre 1980 i 1985, els catorze contes que conté aquest volum, publicat el març de 1985, tenen, gràcies a un rerefons comú, un clar caràcter unitari, sobretot si es compara amb el que havíem trobat –més aviat heterogeni– en el seu anterior recull de contes, *Històries de la mà esquerra*, publicat quatre anys abans. Amb tot, el caràcter unitari, si més no des del punt de vista de l'estructura, d'aquest segon recull no és tant fort com el que trobarem en l'últim, *Calaveres atònites*, que es publicarà catorze anys més tard, el 1999. Malgrat que sembla que les narracions que trobem a *El Cafè de la Granota* no fossen pensades en la possibilitat de constituir una unitat, és a dir que l'autor no féu una planificació prèvia, el resultat final, gràcies a un seguit d'elements que impregnen tots, o la majoria, dels contes, és d'una gran homogeneïtat.

El primer element, i el més important, que ajuda a configurar sensació d'unitat al recull és l'escenari espacial en què es desenvolupa l'acció dels contes, una acció que té l'epicentre, d'una manera explícita, en la vila de Mequinensa –amb escadusseres referències a poblacions de l'entorn regional més immediat (Lleida, Fraga, Torrent de Cinca, Faió, Tortosa...)–, en els seus cafès, carrers i places, en les mines del seu terme municipal i en els llaüts amarrats als molls de l'Ebre. I els personatges que hi apareixen retratats –llaüters, minaires, pagesos, botiguers...– són gairebé sempre, tant els masculins com els femenins, habitants de la plàcida, riallera i calmosa vila de Mequinensa.

Les poques dates esmentades en les narracions situen l'acció en la dècada dels anys cinquanta i principis de la dels seixanta del segle passat. Així, 1958 és l'any que trobem esmentat en les primeres línies del conte «Futbol de ribera»; la borrascosa història que es narra en «Amarga reflexió sobre un manat de cebes» començà, tal com apunta en tres ocasions el meticulós cronista d'aquestes narracions, a quarts de dues de la nit del quinze de novembre de mil nou-cents cinquanta-vuit; i en «Un enigma i set tricorns» el cronista aclareix al lector que a principis dels anys seixanta el pes net de les forces de l'ordre de guarnició a la vila excedia de bon tros la mitja tona, això sí, distribuïda entre set guàrdies civils de manera més aviat poc equitativa. També serveix per data l'acció temporal i històrica, i potser encara d'una manera més clara l'ambient de repressió i d'opressió política que traspuen les narracions, així com diverses referències explícites a la dictadura i el franquisme que trobem al llarg de l'obra. I una al·lusió a la història exterior, feta de passada, a la guerra de Corea –de 1951 a 1953– al conte «Guardeu-vos de somiar genives esdentegades».

Un tercer element que reforça la impressió que es tracta d'una obra amb un grau molt elevat d'homogeneïtat és el to d'humor i de forta ironia que amera la major part dels contes. Potser són excepció, si més no pel que fa a la intensitat en la presència de l'humor o de la ironia, els contes «Preludi de traspàs» i, sobretot, «Guardeu-vos de somiar genives esdentegades». Curiosament, o no, es tracta de dos contes que no s'estructuren, com la resta de textos aplegats, en forma de crònica o informe 'objectiu' ni de soliloqui, sinó que més aviat són contes redactats des de la perspectiva del narrador omniscient. Sovint l'humor i la ironia en les narracions breus de Jesús Moncada està motivat per un fet insòlit que, per dir-ho així, força de manera subtil la lògica d'una situació que, en principi, és quotidiana («La Plaga de la Ribera» i «Futbol de ribera» en serien exemples paradigmàtics), un tractament humorístic que fa pensar en alguns dels millor contes de Pere Calders, mestre en la construcció de narracions caracteritzades per la subtilesa i la suggestivitat estilística.

La mort i els rituals funeraris sovint reben un tractament per part de Jesús Moncada ple d'ironia i

Si vols citar aquesta pàgina...

Informació sobre *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya).

< <http://lletra.uoc.edu/ca/obra/el-cafe-de-la-granota-jesus-moncada> >

d'humor que els lleva transcendència i els aporta quotidianitat. En aquests contes que s'ocupen de la mort també l'element extraordinari, sorprenent, que en ocasions frega la màgia, hi té un paper destacat. Aquest seria el cas dels contes com ara «Absoltes i sepeli de Nicolau Vilaplana», «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues» i «Els delfins» d'aquest recull, mentre que el quart conte amb presència destacada de la mort, «Preludi de traspàs», té un to més greu, que l'agermana, també des d'aquest punt de vista amb «Guardeu-vos de somiar genives esdentegades», en què la presència de la superstició –creença religiosa considerada irracional i esgarriadora– és el tema del conte.

Gairebé com si es tractessin d'*exempla* medievals de caràcter didàctic, edificant o esporuguidor, en ocasions Moncada sembla que haja redactat alguns contes per il·lustrar críticament i d'una manera divertida les passions, les actituds morals, els anhels i els somnis de diferents personatges; és clar que sense cap intencionalitat moral ni, encara menys, religiosa. Així, el conte «Informe provisional sobre la correguda d'Elies» sembla que tinga com a tema la gasiveria; «Els delfins», la vanitat; «Paraules des d'un oliver», la mesquinesa; «Amor fatal en decúbit supí», la repressió sexual i la hipocresia... Una crítica social que deixa entreveure les simpaties personals de l'autor i que en ocasions pot fregar la sàtira. En el cas de personatges socialment desfavorits acostuma anar acompanyada d'un grau de tendresa que lleva intensitat a la crítica, mentre que si la crítica té com a objecte un personatge de les classes benestants o poderoses la narració pren un caire més punyent, amb un punt de sarcasme o d'ironia corrosiva.

Jesús Moncada va manifestar *expressis verbis* en diverses ocasions que el conte ha de ser ràpid i concís, quasi vertiginós, encara que tinga quinze pàgines. Ha de dir allò que es vol dir amb les paraules i les pàgines justes, una paraula de més pot espatllar el conte. El conte ha de ser un enginyós i sorprenent cop de maça en la consciència del lector. Per tant, no ha d'estranyar que allò que més caracteritza l'estil narratiu dels contes d'*El Cafè de la Granota* –i de la resta de contes de Jesús Moncada– siga l'agilitat i la concisió expositives, però sense caure mai en la parquedat i encara menys en el laconisme. La digressió i el circumloqui són explícitament bandejats perquè, com li diu en diverses ocasions el vell Cristòfol al cronista anònim d'aquest recull, no convé barrejar les històries. Per completar la descripció de l'estil de Jesús Moncada convé destacar com no es noten, si més no a primer cop d'ull, la preocupació i la dedicació amb què l'autor ha confeccionat els seus artificis literaris.

Els catorze contes d'aquest recull es poden dividir, pel que fa a l'estructura, en dos grans grups: els soliloquis i les cròniques o informes. Els contes «Preludi de traspàs» i «Guardeu-vos de somiar genives esdentegades», tant per tema com per estructura i estil, estarien exclosos d'aquesta agrupació dual. Així doncs, serien soliloquis els contes «La Plaga de la Ribera», «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues», «Els delfins», «Paraules des d'un oliver» i «L'assassinat del Roger Ackroyd», mentre que serien cròniques la resta de contes, és a dir «Un barril de sabó moll», «Absoltes i sepeli de Nicolau Vilaplana», «Informe provisional sobre la correguda d'Elies», «Futbol de ribera», «Un enigma i set tricorns», «Amarga reflexió sobre un manat de cebes» i, d'alguna manera, també «Amor fatal en decúbit supí». Els cinc soliloquis del recull, al seu torn, es poden qualificar en soliloqui ('Fet de parlar sol, amb si mateix') pur, com seria en el cas del conte «Els delfins», en soliloqui epistolar en el cas de «La Plaga de la Ribera» i «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues», i en soliloqui amb interlocutor mut en els contes «Paraules de d'un oliver» i «L'assassinat del Roger Ackroyd».

Més enllà que sovint la llengua emprada per Moncada reflectisca un lèxic i una fraseologia propis del català occidental –en ocasions fins i tot es tracta de formes locals o comarcals, com és el cas, inevitablement, de bona part del lèxic relacionat amb la navegació per l'Ebre–, potser allò que més

Si vols citar aquesta pàgina...

Informació sobre *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya).

< <http://lletra.uoc.edu/ca/obra/el-cafe-de-la-granota-jesus-moncada> >

caracteritza el llenguatge literari d'aquest escriptor és l'oralitat, en especial en el cas de les narracions breus. Un to de llengua oral que sembla que les històries hagen estat recollides directament de la veu del poble. De fet, sovint el narrador es presenta com a simple escriptor que intenta anotar tan fidelment com pot allò que li han explicat, en diverses ocasions posant les històries en boca del vell Cristòfol, l'informador més freqüentat pel cronista i personificació de la veu del poble.

Fragment de l'estudi preliminar de l'edició publicada al segell editorial Educaula, dins la col·lecció Educació. Copyright text © Edicions 62

Tast de textos

Text

 WEB: "Un barril de sabó moll"

El primer conte del recull.

http://www.cromets.blogspot.com/2005_04_01_cromets_archive.html#111420026034877066

 WEB: *El Cafè de la Granota* a Google books

<http://www.google.es/search?hl=ca&tbs=bks:1&tbo=p&q=intitle:%22el+caf%C3%A8+de+la+granota%22+inauthor:%22jes%C3%BAs+moncada%22&num=10>

Els lectors llegeixen

 AUDIO: Jordina Sala Branchadell llegeix 'Paraules des d'un oliver', de Jesús Moncada

<http://soundcloud.com/jordinasb85/paraules-des-dun-oliver>

Bibliografia

Bibliografia

 WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search~S13*cat/?searchtype=t&searcharg=Caf%C3%A8+de+la+Granota&searchscope=13&SORT=R&extended=0&SUBMIT=Cerca&searchlimits=&searchorigarg=tEl+Caf{u00E8}+de+la+Granota

 WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SEl+Caf%C3%A8+de+la+Granota|Orighresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

 WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search~S23*cat/?searchtype=t&searcharg=Caf%C3%A8+de+la+Granota&searchscope=23&SORT=A&extended=0&SUBMIT=Cerca&searchlimits=&searchorigarg=tEl+Caf{u00E8}+de+la+Granota

 WEB: Articles de Traces sobre l'obra

http://traces.uab.cat/search?p=El+caf%C3%A8+de+la+granota&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+llengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Si vols citar aquesta pàgina...

Informació sobre *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya).

< <http://lletra.uoc.edu/ca/obra/el-cafe-de-la-granota-jesus-moncada> >

Comentaris sobre l'obra

Crítica

 PDF: El món perdut de Jesús Moncada

Transcripció de la conferència d'Emili Bayo sobre la narrativa breu de Moncada.

http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0037/191ba8b8-f65b-4378-9153-ca3f449e4880/conf_Moncada.pdf

Diversos

 WEB: A la Viquipèdia

Informació i enllaços sobre aquesta obra al web de l'enciclopèdia lliure.

http://ca.wikipedia.org/wiki/El_cafè_de_la_granota

 WEB: *El Cafè de la Granota* a Google books

<http://www.google.es/search?hl=ca&tbs=bks:1&tbo=p&q=intitle:%22el+caf%C3%A8+de+la+granota%22+inauthor:%22jes%C3%BAs+moncada%22&num=10>

Propostes didàctiques

Recursos

 PDF: La Mequinensa de Jesús Moncada (Històries de la mà esquerra, El Cafè de la Granota i Calaveres atònites)

Dossier de Joan Chavarría, Jordi Dolç i Màrius Pont sobre aquestes narracions, dins el Seminari didàctic "El gust per la lectura" (2000-2001).

http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0047/50650df8-58ba-4fc1-9348-8b508b5cb7cd/Moncada_2000.pdf

 WEB: El quinzè conte

Els alumnes de 1r de Batxillerat de l'IES Cristòfol Ferrer de Premià de Mar han escrit el 15è conte del recull.

<http://blocs.xtec.cat/catalacferrer/category/curs-2007-2008/1r-de-batxillerat/escrits-1b/cafe-granota/>

Viquilletra

 WEB: Activitats sobre *El Cafè de la Granota*

Recull les activitats sobre aquesta obra elaborades pels estudiants d'ESO i Batxillerat dins el projecte Viquilletra (Departament d'Ensenyament - UOC).

http://lletra.uoc.edu/viquilletra/El_Caf%C3%A8_de_la_Granota_de_l%27autor_Jes%C3%BAs_Moncada